

СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

А. А. ВОРОНКОВА, канд. еконн. наук, доц.,
доц. кафедри менеджменту, економіки та маркетингу
Л. В. КУЦИНА, ст. викл. кафедри філософії та суспільних наук
Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

Концептуальні засади реформи органів місцевого самоврядування в Україні були схвалені у 2014 році. Децентралізація спрямована на створення сучасної системи місцевого самоврядування на основі європейських цінностей розвитку місцевої демократії, надання територіальним громадам повноважень та ресурсів з метою забезпечення місцевого економічного розвитку, створення умов для надання населенню високоякісних та доступних публічних послуг.

Метою децентралізації є передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування.

Практична реалізація здійснення реформи розпочалась у 2015 році, а впродовж 2016-2017 рр. було прийнято низку законодавчих і нормативних актів, що врегулювали проблемні питання процесу формування та розвитку спроможних територіальних громад. Ці кроки надали суттєвої динаміки практичній складовій реформи – формуванню об'єднаних територіальних громад.

Механізм проведення реформи заключається в наступному:

- 1) визначення територіальної основи органів місцевого самоврядування та виконавчої влади;
- 2) розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів;
- 3) розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та виконавчої влади;
- 4) визначення потреби в ресурсах на кожному рівні;
- 5) забезпечення підзвітності органів місцевого самоврядування перед виборцями і державою.

При об'єднанні громад експерти радять враховувати такі показники: чисельність громади не має бути меншою за 5–7 тис. осіб; питома вага базової дотації – не більш ніж 30 % від суми власних доходів; витрати на утримання управлінського апарату – не більш ніж 20 % від обсягу власного ресурсу громади (без трансфертів).

Нині в Україні налічується 366 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які вже працюють на прямих взаємовідносинах із держбюджетом. Оцінка фінансової спроможності кожної ОТГ проводиться на підставі результатів моніторингу виконання місцевих бюджетів за чотирма основними показниками: власні доходи на одного мешканця, рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у доходах),

питома вага видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах ОТГ (без трансфертів з державного бюджету) та капітальні видатки на одного мешканця (без субвенцій з державного бюджету).

За допомогою рейтингу кожна громада може проаналізувати ефективність мобілізації власних ресурсів, раціональність використання бюджетних коштів і прийняття якісних управлінських рішень.

Напрями підвищення ефективності об'єднаної територіальної громади:

- створення умов для розвитку малого і середнього бізнесу, що забезпечить підвищення самозайнятості та зайнятості населення громади;
- активізація роз'яснювальної роботи з платниками податків (оподаткування землі, яка оброблялася нелегально, введення туристичного збору від баз відпочинку, які працюють на території ОТГ);
- створення умов для виведення бізнесу із тіні (нелегальна здача майна в оренду, таксування, ведення бізнесу, підприємництво і т.п.)

Водночас існує низка проблемних питань, які потребують вирішення для успішного продовження реформи, темпи реалізації якої є занадто повільними, і це викликане тим, що:

- люди на місцях не зовсім розуміють сутність реформи, відповідно, не поспішають робити практичні кроки;
- не всі голови сільських, міських та селищних рад хочуть брати відповідальність на свої плечі, адже роботи у громаді значно більше;
- відсутність системного підходу до змін в місцевому самоврядуванні і до адміністративно-територіальної реформи;
- сьогодні у більшості громад залишається гострою проблема наявності та якості кадрів.
- інколи чиновники різного рівня не зацікавлені «ділитися» повноваженнями та усім, що з цим пов'язане;
- не відпрацьовані законодавчі та підзаконні акти, що стосуються реформування

Так, об'єднання громад – це річ добровільна, а адміністративно-територіальна реформа – річ примусова. Остання у нас не проводиться. Питання співпраці громад – це один механізм, об'єднання громад – інший механізм, а зміна меж адміністративно-територіальних одиниць – це третій механізм. Усі ці три механізми не пов'язані з поняттям адміністративно-територіальної реформи. У нас реформа місцевого самоврядування відбувається без попередньої реформи адміністративно-територіального устрою. А певні моменти в адміністративно-територіальному устрої здійснені шляхом прийняття закону про об'єднання територіальних громад, про внесення змін до складу адміністративно-територіальних одиниць, шляхом винесення міст із районного значення у міста обласного значення. Всі ці речі ситуативні.

Проводити реформу на місцях, тобто формувати спроможну громаду, мають ті, хто реально знається на ситуації. Але, враховуючи ситуацію, в якій перебуває наша країна, модель цієї реформи має бути запропонована

державою. Території не є настільки організованими і настільки освіченими, щоб дозволити собі організовувати свою діяльність. Якщо ж держава не буде керувати цією реформою, то може розпочатися некерований процес розпаду держави.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ю. В. ЄГОРОВА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії
*Харківський національний університет будівництва та архітектури,
м. Харків*

Сьогодні в Україні особливої актуальності набуває реформа державного регулювання економічного розвитку регіонів шляхом децентралізації.

Інфраструктура займає ключове місце в економіці регіону і виступає фактором, який впливає на його конкурентоспроможність. Існує прямий зв'язок між можливостями того чи іншого регіону щодо прискореного економічного розвитку, залучення іноземних інвестицій та стану його інфраструктури.

На особливу увагу заслуговує розвиток регіональної інноваційної інфраструктури, оскільки саме вона сприяє розвитку сфери високих технологій, яка включає наступні галузі: біотехнології, фармацевтичну промисловість, медицину, нанотехнології, інформаційні та авіакосмічні технології, машинобудування, промислові та природоохоронні технології, енергетику, масові комунікації та ін.

Серед складових інноваційної інфраструктури слід зазначити: технополіси (зони науково-технічного розвитку), технопарки (дослідницькі, технологічні, промислові, аграрні), науково - технічні альянси, інноваційні центри (технологічні, регіональні та галузеві), бізнес - інкубатори (інноваційні та технологічні), спеціальні економічні зони та ін.

Найбільш поширеними регіональними інноваційними структурами в Україні стають технопарки і території зі спеціальним режимом інвестиційно-інноваційної діяльності.

Ефективними інноваційними структурами на сучасному етапі вважаються науково-інноваційні технологічні комплекси, створені на основі провідних вищих навчальних закладів. Саме вони здатні забезпечити інтеграцію вузів з реальним сектором економіки для розв'язання економічних проблем регіонів і реалізації цільових та галузевих програм.

Досвід розвинених країн свідчить, що створення відповідних об'єктів інноваційної інфраструктури сприяє удосконаленню галузевої структури